

המיוחדת, לאנשי הסגולה במנגנון של משטרת הגיטו, היחה הגניבה מותרת, וכממרים גדולים דווקא. צמרת ה"זונדר" סיפקרה בכשר חזירי, ברפואות ובמצדקים אחרים. אנשיה עשו בסחר זה הון תועפות. ידועה העובדה, כי בקבלו פרוצקטים כשביל הגיטו, היה דומקובסקי נאלץ לתתם על כמות גדולה יותר, מאשר קיבל למעשה. את ההפרש היו מחלקים ביניהם אנשי ה"זונדר" והגרמנים. בתחלה בניטו במדיהם החדשים, רמסו במגפיהם המבריקים את שארית תקוותם של כלואי הגיטו האוסללים להחיות באיזה שהוא אופן את נפשם. לא לשוא היו מכונים בפי העם בשם "הסיס" של הגיטו.

האלכוהם הזה הוא מיסמך נוקב, המצביע עד כמה הצליח הפאשיזם הגרמני להטביע שכבות שלמות של כלואי הגיטו כיוון הניווט המוסרי. אבל באותם התנאים האיומים של הגיטו היו גם אנשים, אשר הפאשיזם לא הצליח לשברם מבחינה מוסרית ולעשות מהם כלי לביצוע זממו, ואשר בהרו בדרך המאבק עם ההיזה הנאצית. שומה עלינו לשקוד ולחקור איזו הם הנתונים החברתיים והנפשיים, אשר דחפו את האנשים לבור בדרך זו או אחרת. התשובה לשאלה זו דרושה לנו לא רק למען הבנת העבר, אלא גם למען ההווה והעתיד.

קיבוץ לחמי הגיטאות



מהני הזונדראים: פיקוח על שומרי תאפיות

עם אניית המעפילים הראשונה מצפון אפריקה

עכשיו, כששערי ארצנו נפתחים לרווחה בפני יהודי צפון אפריקה, הנכספים לעלות בהסתוניהם, מן הראוי להעלות את פרשת המעפילים הראשונים מאותה ארץ — רק לפני עשר שנים היה היה הדבר — אשר יצאו בקרבא בספינה רעועה, חדרים לארץ היחה דודיטוריס, עד אשר זכו לדרך על אדמתה.

חששנו, ובצדק, שמלאי הפחם לא יספיק לנו, אבל השלינו את נפשנו שברוך, כאחד החופים, נקבל מטען פחם נוסף, בתוף סאס שבררום צרפת נסתיימו ההכנות האחרונות להפלגת הורכב הצוות — 3 מלחים, 6 מסיקים ומכונאים, וריביובל נמצא לנו ממש בשעה האחרונה — גוי ספרדי שכבר נתנסה בהברחת כספים חמרי נפץ. ואנו — שלושה מלווים, ששנים מהם אנשי ארץ ישראל.

הפלגנו ביים לעבר חופי צפון אפריקה, על מנת להגיע בקרבה החוף המבוקש בשעות החי שיכה, והוסכם עם אנשי הקשר שם שהם יעלו מדורה בקרבה המהנה ולפיה נוזה את המטות. ועוד בו בלילה, בחשיכה, נעמיס את האנשים בעזרת דיגי החוף תפליג, כנראה שהקדמנו לבוא ואנשי המהנה, שהיו מצפים בקוצר רוח וצופים כאניוח השסות על פני הים הסמך, גילו אותנו מבעוד לילה, ומרחוק הבחנו כיצד אפפו שם השמחה והחורעה את המהנה כולו.

עם חשיכה התקדמנו כדי מרחק של 300 מטר מן החוף, הים היה כאן עמוק למדי והטלגו שם עוגן רתוק לחבל, למען יקל לנו להסתלק מן המקום, ללא שהיזות. הורדגו סירת הצלה לכדי קת המצב כחוף, לברר האם האנשים נכונים, ולקבוע מגע עם הימאים שהוכסחו למבצע הדעמסה. עד מהרה חזרה הסירה מן החוף, עמוסה עלים מספר, שהגיעו אלינו ללא כל חש ציס אישיים, והודיעו שהאנשים נכונים, אבל מעמיסים אינם, ועלינו המלאכה. ירד כל הצוות בסירות לחוף, פרם לרביהחובל שנשאר על משמרתו, ואני — לארגן את קליטה האנשים בספינה.

עם ראשית העבודה בצבצו כזו אחר זו הת קלות: עד מהרה נתמלאו הסירות השמות מים, וכל הזמן היה צריך לשאוב מים החוצה בקופסת פח. החוף עצמו היה סלעי, לא כפי שצייר לפנינו הגוי; הים הסעיד את גליו, ושתי סירות ניוקו קשה. לאחר מסע אחד לא צלחו יותר למלאכה, נקשרו באפסם עשה לאניה, ושחי הסירות הגות דת, הויעו כהלכה, נסעו נסוע וחזור, והביאו לאניה המון יהודים מכל הגילים — מסף ועד

האניה, שלימים הוכתרה בשם "יהודה הלוי" והוליכה לארץ מעפילים מצפון אפריקה. גרכשה עיי מוסדהעליה מאנגליה עצמה, בעזרת מתווך זיני. זו היחה אנחה ישנה נושנה, בעלת ותק של ארבעים שנה על פני הימים, ובקושי וברי סוקראברים הגיעה אלינו למרסיל, לאחר שני טלטלה כסערה קשה. כאן בצרפת התקנו אותה למלאכת הקודש, להסעת מעפילים, ואיש בינינו עדיין לא ידע מה שליווח נועדה לה, ואת מי היא עתידה להוביל. לפי שעה הכשרנו אותה לקליטת 600 מעפילים; נכנו משטחי הקרשים, קומה על גבי קומה, למשכב, לפי מיסב הנסיון שלנו בציההעפלה, סודרו מיכלי המים ושאר הצרכים.

עוד בסם שנסתיימה עבודה זו עלת על הפרק דבר העליה מצפון אפריקה, ושליח מיוחד הגיע לשם כן משם אל אורי, ותכע במפגיע את זכותה של אוכלוסיה יהודית זו. אנו עדיין לא טעמנו את מעמ החופים של ארצות אלו, לא ידענו היכן עוגנים שם, לא עמד לרשותנו צוות של עוזרים ומעמיסים מדיגי וימאי המקום. ושוב, לא ארכו ימים רבים ונשלח משם דיגי, בעל סירות משלו, לבידוד פרטי המבצע, ובאחת הישיבות שמעתי מפיו שהחוף המוצע הוא נקי מסלעים, נוה לגישה ולתחבורה, בקיצוד חוף שנתברך בכל המעלות. כמו כן אפשר להקיס כקרבתו מחנה לשהיה ארעית של המעפילים, מכלי לעורר חשד. את שם המקום לא ידעתי, אבל בעזרת קו האורך והרוחב נקל היה לזהות את המקום.

הצטיידנו כדרוש, מיכלי המים נתמלאו, לשתי סירות הצלה נצטרפו עוד שתיים; חומר דלק שימש לנו פחם, שלפי המשוער היה צריך להמפיק ל-25 ימי מסע. אכל כאמור היחה זו אניה מן הנמשות, וחלגית מטכע ברייתה, מהירותה — 4 קשרים לשעה בלבד. עוד בצרי פת אמרנו לעצמנו שהיא זוקקה לתסדישמים כדי להגיע בכוחות עצמה לחופי הארץ. כן

* שם חושאל לחכר ביתהשיטה, שהיה בשליחות מוסד העליה.

זמן, הניקוק בחיק אמן וישישים מופלגים, ואנשי-תנועה, שלהם כלה נפש, בטלו בששים. בחשיכה לא יכולתי לדאות כמעט את מבע פני האנשים, אבל בהליכותיהם היה מורגש בעיקר פחד וידאית-כבוד בפני איש-מרות ושלטון. 400 איש הועלו כך, בעיצומה של ההעמסה הגיע לאניה י. שליח איי שחלש על הפעולה בתוף, מטר הוראות אהרונות. שאלתיו היכן השמכות, כלי האוכל השתיה ובי"ב; הרגיעני: הכל מובן בחוף. נסיים תחילה את העלאת האנשים, ולבסוף יבוא תורם של החפצים הכלים.

אבל עוד זה מדבר ומישהו בא בכהלה והר די: המשטרה בחוף; מיד שילחנו את י. מן האניה; במהירות הבוק העלינו את הסירות למעלה, ניתקנו את האניה מן העוגן (והסתלקנו. נקל לשעוד שמצב-הרוח לא היה מרובם בירד תר, ולא היה מה לקנא בנו ובודאי לא באלה שגשארו תקועים שם על שפת החוף.

האנדרלמוסית באניה היתה בעיצומה. האנשים לא היה סיפק ביום להסדר. באן האחד מחפש את אשתו ובתו, ושם צורת תינוק ללא תודים, ואיש לא ידע אם אלה נמצאים באניה, או שגשארו למטה, בתוף; שמיבות לא היו ולא היה במה להתכסות, והאנשים עייפים ומרטי עצבים. הסיכוי לשכב כך על הקרשים החשופים כל הלילה לא עורר ביהודי. כלים לאבילה לא היו — לא ספל לשתייה ולא כף ומזלג.

עד מחרה נזדקרו מתוך הערבוביה הפרועה חברי תנועת הנוער החלוצית (אנשי "דרור" — אחיכ גרעין, רגבימי), כשהם מנסים לקחת את הענינים לידיהם. הם השלימו סדרים, קבעו סדרנים ואחראים להלוקח האוכל, תודנות לשיר, ויהו, ותוך כדי כך שטה האניה במחנה האפילה, ואינה מעיזה עדין להתרחק מן החוף, מחשש שדות-מוקשים. פעם בוקר רגש הימ וסעד, והאנשים התנערו טמשכביהם, מכקשים לאכול ולשתייה, ואנו עומדים כפניהם בידים ריקות. אכל והכדה מבקיע לו דרכים למוצא. התחלנו פותחים קופסות-שימורים, תוכה אכלנו ואת הקופסה עצמה לא זרקנו, אלא מיד התחילה זו למלא הפקיד השוכ כספל וכצלחת. קופסה שנתרקה נתמלאה כל פעם בגזל מסוים, עברה מיד ליד ומפה לפה, ושירתה כך עשרות אנשים.

ביקשנו מפלט מן הסערה, עד יעבור זעם, באחד הנמלים שלאורך החוף, אכל אגיה רעועה כאנייתנו, הטוליה צאן-אדם, לא היתה יכולה לשחות בבסל באין מפריע. מיד נתנה בה צינה המטרה, קידמה את פנינו ותחתה על קנקנו: מי ומה איתנו. פרשנו לפנייהם סיפור ברז, שהאניה מוכילה מטעם חברה אמריקאית פועלים

חבר נהלה.

למצרים. הללו הקשיבו לכאורה, ובכל-זאת תבעו תעודות-אישור, בינתים ירדו לתוף להועיק את הקצין, אלא שאנו ויתרנו על הפגישה עמו, ומיד נפרדנו גם מן השגן השני ע"י ניתוק החבל חשנו מפלט לים, אנשי שזה הוסיף להסעיר את גליו. על פני גלים אלה ניטלתה האניה לאטה, כשפניה מרעות ללמפדורה, אי קטן בדרך למטה. בקרבת החוף שם מדרגה את עומק הים כדי להשליך עוגן — האחרון שהיה ברשותנו — אלא שמיד נוכחנו שאין סיכוי של עגינה כאן, מחמת העומק שהגיע עד 600 מטר. להכלית זו לא היתה לרשותנו שרשרת ארוכה, ואנו רצינו לשמור מכל משמר על העוגן האחרון ששרד לנו. לא היחה איפוא בריחה אלא לשוטט ביים, ביקשנו מקלט בצד השקט של הא — שם אמרנו לחכות ולראות מה ילד יום.

בל אוחה שעה היה נטוש ויכוח ביני ובין רבי-החובל על המשך המטע, ואם בכלל ניתן הדבר להמשיך בספינה זו, שבהפלתה האבית נכצר ממנה להתמודד עם הנלים הרוששים. לבסוף החלטנו לחכות ועם אור תבורך להפליג. כיוון שלא השלכנו עוגן שוטטנו סתם-כך לכאן ולכאן, והמעפילים הבחינו יפה שאין נוסעים ואין מתקרמים — נירגן העם. נוסף למצוקת האניה היה מצב האנשים אף הוא בכל רע, וזו הריטונים הכלת-רפוסקים הבקיעו שאלות נוקבות: מה יהא בלי שמיכות? ומה יהא על האוכל? ומה יהיה על האניה? טענות היו בשפע וגם לא חסרו אנשים נרגנים שהעכירו את האוירה.

באמצעות האלוט שידרנו לתברינו בצרפת על המצב ובעיקר הבענו דלק — כי ספק הוא אם המלאי שברשותנו מסוגל לשדת איתנו עד כרתים. הפנו איתנו לעדה? ברומא. חזרו והתקשרנו עם דומא ובינתים הוטלתי למשכב, חומי עלי; הודיעו איפוא שהמצב מחייב בואו של חבר נוסף להחליפני.

רבי-החובל שלנו היה משחרר מדאגות יתירות, אדיש היה לגורל הספינה, לא איכפת היה לו אם הגיע למחוז-המפצז או לא, גם בידעיותו בניחות הטלתי ספק.

לבסוף הרגיעו אותנו מאטליה בתודעה שבי-פלרמא, נמל סיציליה, נחקר עם הסוכן והלה ימלא את משאלותינו, המשכנו איפוא בכיוון לחוף זה. בינתים נתעוררו ונתגלו אצל מעפילים רבים מיהושים מכל המינים והסוגים. שיהק לנו המזל ובאניה נמצא תובש, הידע יפה את הלכות העזרה הראשונה, והוא שקד על הסיוע בחולים והדבר טייע לא מעט להרגעת הרוחות.

מבין הנוסעים נחרה בזכרתי נער אחד, שבארץ-המוצא היה בבית-ספר לפרשעים צעירים

זוכה להימנות בין המעפילים הראשונים. מרצופו העיד על טיבו — עין אחת פולה לצד שמאל, והעין השנייה היתה ממוצממת, קטנה וערמומית. היה מהלך בקרב האנשים, סכיני עמו, ידו בכל, מסית וממירד את האנשים, ושכמתו היו עוד במחנה הנוסעים. אמנם אנשי דרור, עמדו בפרץ, אבל לא קל היה לרדם אותו ואת מרעיו.

אוחו נער קצה נפשו בשקט, ביקש מפלט מן השעמום בקטנות ובמדנים. לא אחת היו נשלפים בקמטה. סכינים, העינים היו ניצתות בחימה, וסי ירדע להיכן היו עגינים אלה עלולים להתלגלג. משהגדשה הסאה, ישבנו — אנו שני האדוקים-ישראלים והאלהותאי — ונרעצנו בינינו כיצד לחלם את סכנת הסכינים, וסיכמנו שאין שותף. לשיטות "חינוכיות" עדינות ולהטפת מוסר. תכענו מאנשי כנופיה זו את הסכינים, והם ענו בשלילה. הפלאנו את מכותיו של אותו נער, שהיה הרוח החיה בחבורה, המכות עשו מיד את שלחן; הוא, גתרכך ומסר את סכיניו. והאחרים, משנוכחו לדעת בעליל שלא כדאי להם להמשיך במעשי הפקרות, מסרו אף הם את נשקם, ובערת הרוחות שכחה.

לפנות ערב באנו לנמל פלרמו. הנהגה המקובל בכניסה לנמל הוא שנוחם מן החוף עולה על האניה, מכניסה פנימה, לרציף המתאים, ואותה שעה הוא מקבל את הסיקור על האניה. אנו נתכוונו לפסוח על גדה זו, ונכנסנו בעצמנו לנמל. אלא שתוכסם זה לא עמד לנו. מיד קידמה את פנינו המשטרה וביקשה שנזדוהה. חזרנו וסיפרנו אותו סיפור, שאנו מוליכים פועל לים למצרים, וביקשנו שיקשרו איתנו קורס-כל עם הסוכן שלנו בחוף. היכינו בקוצר-דוח לבואה, אלא שהלה בוששו פעמי, השלמוגות כנראה מנעו ממנו את הגישה לאניה. באמתלא שאני חולה וקוק לבויקת דומא ירדתי לחוף, הצלחתי להתקשר עם הסוכר-הגוי; עמדנו זה מול זה ובאין שפת-קשר הבינונו בכל-זאת את העיקר. מדבריו וגמגומיו למדתי שיד הבריסים באמצע.

הללו אורבים למפגות המעפילים, וכבר נחנו בנו את עינם החשדנית, וקרוב לודאי שלא יתנו לנו לדדת לחוף. הוא יעשה את כל אשר לאל יד לעשות כדי לצייד אותנו לפחות כפהם. ואכן, למחרת בערך הגיע הפחם — 25 טון — והועמס על גבי אנייתנו. הבונקר המיעד לאחסנת הפחם צד היה מהכיל את כל הכמות, ונאלצנו להקדיש לכך מחסן-משנה — בית-דיכויול ל-14 טון.

עמדנו להפליג, אלא ששלטונות החוף הודיעו לנו שעדיין אין אנו ראויים לצאח. מישהו בתש שם מאתורי הפרגוד, ואין ספק שאלה היו נציגי הכריטיים באי.

ובינתים מתרוצצים בהמולה רבתי באניה ועל

סיפונה מאות יהודים שקשה להם לשבת בחיובק ידים, והם מוצאים דרכיקשר אל מלחי האניות הסמוכות ואל אנשי חוף, ורובם ככולם התחילו רוכלים ומוחרים, עוסקים בעסקי חליפין — כל אחד לפי יכולתו והשגותיו. הם מכרו סיגריות וקנו תמורתם לחם כרי, שהשתוקקו אליו מאוד. אחרים רכשו פשוט צלחת, כף ומזלג. זו היתה פעלתנות רעשנית, שאף המשטרה השגיחה בה; היא שמרה בשבע עינים כדי למנוע מגע עם המעפילים, וללא העילל, גם אהגנו היינו אובדי עצה, ובשום פנים ואופן לא יכולנו להטיל עליהם משמעת. אלא שלעובי הקורה נכנסו הפעם שוב אנשי תנועת דרור, נטלו יזמה לידם והצלילו להסיל את מרותם על כל אנשי האניה. העמידו משמרות, סברו את החלונות ואת כל הפרצות שדרךן אפשר לסחור עם החוף, אפשי שעיי כך גבר המחנק בספינה ללא גשוא — קבעו תור לבתי-השימוש שהיו על הסיפון, וכך ריסנו את הפעילות המחחרית. ומאידך גילו יזמה קולקטיבית ועסקו אף הם במסחר — לא לסובת עצמם, אלא מתוך דאגה לכלל כולו.

ואנו תקועים לפרישעה בנמל, מאין דשיין להפליג. הבידור היגע בדבר הפחם עודנו נמשך. טוב היה להסתלק בחשאי, כשם שהסתלקנו מהחוף שבו עגנו בצפון-אפריקה, אלא שהשמייה עלינו היתה קפדנית ושוסרים היו מצויים על גבי הספינה.

פתאום אנו מתברשים שהפחם שדועמם על האניה יפורק. נקל היה לשער שהבריטים כמו על שלטונות-האי את הרבר, כדי להבל בהמשך המטע שלנו. ומיד עלו הפורקים — ועינינו רואות וכלות. המזל האיר לנו בכל-זאת פנים, ובנוכח-המשנה שהכיל כמות פחם ראויה להתיי האחרים על הפריקה שכרישתיקה, וכך הצלחנו להערים על השלטונות. לרשותנו נשארה איפוא כמות פחם שהיתה עשויה להספיק לנו עד תופי הארץ, אט כמובן לא תאריענה חקלות בלתי-צפויות והים לא יסיף להתעלל בנו. רק לחם וארגו קוניצק הורשה לנו לקחת צידה לדרך — וזה זו לטובה. נוכחנו לדעת שקוניצק עשוי להועיל בכל מרים פוליטי, וכל שוטרי שנקלעו במחיצתנו נפרד מאתנו במצב-דוח טוב, לאחר לנימה כמובן, ולא פעם נהגינו אף אנו מכך.

סוף-סוף יצאנו למרחבי הים בידיעה ברורה שהבריטים לא ינחזו את טרפם מידם, ובספק רב אם נצליח לפרוץ את המצור ביים ובחופי הארץ. ואת אשר יגורנו — בא. לא עברו שעות רבות ובאופק הקרוב צצה משחיחה ברישית. שנטפלה אלינו היחה לנו בת-לניה בדרך, מא ועד בואנו לחיפה. העיקה עלינו הוראות שניתפס

פעולה. בכ"ז הצלחנו להטמין את תעודות האגיה בעטיפת גבס על ידה של חברה אחת. למנוע משפט. 600-700 דולר חילקנו בין אנשים, אולי יינצלו. (אח"כ הצליחו לגלות את התעודות וחלק מן הכסף). העברנו הוראה לכל המעפילים שאיש לא יודה בידיעת השפה האנגלית (פרם לאדם שייקבע על ידנו). אני עצמי התערבתי בהמון. חבר מבין המעפילים נתמנה למר"מ. עמד עמי בקשר, וקיבל הוראות להתנהגות.

האגיה קרבה לנמל והמעפילים על סיפונה, נרגשים ומוזעזעים, בראי שרית. התקווה. הנמל שקק אנשים וביניהם נראו גם אנשי-שלושנו. שעין בעין ראו את האגיה השבייה ומה עלתה לה. זו לא היתה אנית-מעפילים ראשונה שנת פסה, וכבר נתרגלו בכך. מיד התעברנו לאגיה בריטית. הגוונה יותד — לאש"ר-יגרי.

ההעברה עצמה היתה כרוכה בהשפלה אימה. לא שיערתי שהבריטים, בני עמ-תרבות, מסוגלים לכך. הם זרקו את המעפילים כזרוק חבילות, מיד אל יד, מבלי להתחשב בילד, זקן, אשה; הבקורת הרפואית נעשתה ביעף: כל אחד, בלי הבדל גיל ומין, נצמחה לשלשל את מכנסיו, נתכבד מניה וביה במנת זיד. ימי. לחיטוי, ונזקק הלאה, הלאה, הלאה, עד שנמצאו כלנו טוורים ומסוגרים בבטן האגיה, מוקפים רשתות, חזית בכלוב, לא ערכו בדיקות, לא חיפשו כהלכה, לא ניסו לזהות. (אני חשתי ששערותי הבלונדיניות עשויות להסגירני בנקל, אבל גם לכך לא שמו לב). התויה העיקרית שנחתה לאורך ימים היתה: השפלה אנשית.

מדיפתה הובלנו מבלי לדעת לאן. היינו כלואים למטה, ללא פירצה ואשנב ומן הנמנע היה לשער. ארבעה ימים טלסלו אותנו ללא צורך, הלך ושוב לאורך חופי הארץ — ואנו לא ידענו על כך. המסע הזארוך הגביד את חששותינו שמא אנו מובלים חזרה לארץ-המוצא. ניסיתי לזהות את הכיוון בעזרת עזריות שהגיע אלי על מצב

הארץ. ההוראות מן הארץ אמרו לנסוע לחיפה. ואילו אנו עוד השתעשענו בתקוה שנרד לחוף בעצמנו, והחלטנו לנהות בתל-אביב.

אלא שכאן נצטרפה אלינו עוד משחיתה בריטית — האחת שטה מימין ואחת משמאל, ובתוכם אנו נגדרים לאט-לאט. והמלחים בראי נמרטו להם עצביהם לא טעם מתוך הכרח לתמרן בנסיעה ולהסתגל לקצב שלנו. אבל הם לא הרפו מאתנו, ולא זו בלבד, אלא שסמךדו לחוף הצטרפו לשירה עוד שתי משחיתות. וכך נסענו במהיר רוח של ארבעה קשרים בלויית משמר-בבד כהלכה. נדמה לי ששום אגיה בעולם לא היתה יכולה להתחרות אתנו באטיית הנסיעה.

הקלפים היו גלויים עכשיו. הם ידעו לבטח שאנייתנו מסיעה מעפילים, ואף לנו לא היה יותר צורך לשחק משחקי-המאואה. הם גם הבחינו בהבנותינו להתנגנות. משעמדו לכונתנו לפנות לתל-אביב קרבו אלינו מזה ומזה עד כדי חסימת הדרך, ונאלצנו להמשיך בדרך שהתוו לנו. נוכחנו מיד שככל התמודדות ביים תהא ידם על העליונה.

בקרבת חיפה נתקבלה הוראה מ"חברינו" הבריטים: "עצרו את המכונות. קבוצת מלחים תעלה ותכונן את האגיה לנמל". הדבר לא נעם לנו. המו"מ התנהל באמצעות הריסקול. תוך כדי כך ניגשו שתי המשחיתות משני עברי האגיה והחייבונו חיבוק עז, עד שנו כמעט נמחצה בנינו. ומיד עמו על אנייתנו החיילים. נסינו להתגונן, אבל ההתנגנות ארכה רגעים מספר בלבד. הגאזים המרמיצים שהומטרו על הסיפון פעלו את פעולתם, ומיד נוכחתי שרק אני והקפטן הננו היחידים שנשארונו למעלה, אעפ"י שקבוצה גדולה היתה נכונה להגן עלינו. המכונאים עוד שהו בתדרה-המכונות, והצליחו להודיע להם שיט תלקו מיד ויחזרו בקהל, לב לא יתפסו. קבוצת החיילים הבריטית השתלטה על גשר-הפיקוד, הציבה את נשק; קבוצה שניה ירדה למכונות. האלחוזאי שירד בלי תוף לארץ, וברגע האחרון ממש, כשהבריטים כבר כבשו את האגיה, הצליח להתחלק דרך טרזא-סתר ונבלע בקולה.

כך הגיעה לכאורה הספינה האומללה שלנו לחוף הארץ, אלא משנמחצה ע"י המשחיתות נתרווחו סדקיה ונתמלאה מים למכביר, כך שתכניתנו להסתיד כמה חברים בין הטנקים נשתבשה. הקצין הבריטי האחראי, שעלה לאנייתנו, למס עיניו בתמהון: לא שיערתי שבאגיה כזאת עברתם לאורך ים התיכון.

מצבנו היה "מוזפת" למדי. המעפילים נחצו לשני גושים נפרדים — מתציתם בידכתי האגיה ומתציתם בתומס, ובתוכם הפריד גשר-הפיקוד שהבריטים שלטו בו. במצב זה קשה היה לתאם

בכף, ומאידך היינו לעצמנו: אין דע בלי טוב. על כל צדה שלא תבוא על אנייתנו העלובה — טוב שבסמוך לה נמצא מישוה, שיכול לחלצה, אם הסיושלום יקרנה אמן.

מעתה ואילך לא היינו בודדים על צמת המאוות. האגיה המלוה לא התנהגה בדידות יתרה: להישך הפגינה נסות, "צפצפה" על תקר החוקים המקובל ביים לגבי יחסי-אניות. המשרי התנה התענינה מאוד לדעת מה מספר האנשים, להיכן פניהם מעודות ומה הם מובילים. על שאלותיה ענינו לרוכ בשתיקה. לעומת זאת דיברנו אליהם כמה פעמים בדרסקול, פנינו אל מצפונם, הטפנו מוסר ושאלנו אותם: היתכן? הליכן היווה? האם נאה להתנהג כך, והיכן התברות של אנשיים. ומיד חזרו והודיעו לנו: אודבא, מתוך חבדות ו"ס נהגים כך. איריד הצפנו פניהם מעודות ומה הם מובילים אותה מקודם-תדנא. הן אגיה בריטית היא לפי מוצאה. וכבר בבריטניה נודקנה ותש כוחה, ומי יודע מה עלול לקרות לה ביים.

האלחוז שלנו פעל בחזקה ושיריוני הפריעו לא מעט לשידוריהם של הבריטים. משנחברד לנו, שהם מכירים את הגל ואת התחנה וצפר נותינו גלויים להם, תפתחו בשיתות עם הארץ, אגב, בשיתות עם המוסד בארץ שנחבשו כמה דברים. לא ידענו, למשל, מהו השם המוססה לקפויסיקי, וכשהודיעו לנו שהנה עומדים להעביר אותנו למקום מלוגי ואלמוני, לא ידענו למה מחכוניים. באותו שידור ניתנה לנו הוראה שמספר אנשים צריכים להסתתר, לבלתי להיחפס עם כולם, על מנת שיכולו דרר למסודות. היינו סך-הכל שלוש אנשים מלויים, והאל- וטאי בכלל זה, ידענו ששניים לפחות חייבים להיות עם המעפילים בגלגולים הבאים, לאחר שפיתפסו. לפי שעה הכינונו במקום מסתור, בין מיבלי מיט, מזון, כלים לשימוש אחר, מסכות גז וכו'.

את מצב-רוחם של המעפילים נקל לשער. הללו ידעו כבר שלא ידרו בשלום לחוף. הכול חששו שיובילו אותנו חזרה לארץ-המוצא. היו שרטנו: אם כך, הרי מוטב היה להישאר בצפון אפריקה מאשר לתורר ולהגיע לשם בדרך זו. התחלנו להיכן את האנשים להתגוננו, לשעה שהאגיה תיתפס. דחוקא דבר זה נתקבל כהר-להבות. גאספו מקלות, ערימות של קופסאות-שימורים, ואפילו תפוחי-אדמה נלקחו בחשבון ככלי-נשק בשעת קרב פנים אל פנים. לפי שעה נסענו לכיוון אלכסנדריה, וכך גם אמרנו למלווינו שמתוחפצנו מצדיים, אעפ"י שהם הבינו יפה שאנו מתכוונים להוליכם שולל. רק בקרבת מצרים שינינו את הקורס ופנינו לעבר חופי

צ ב י ה

חיי אדם — קטפות של —
 עלות מאין תפוף ואל תיקל נושרות,
 בלכן הקברים צותקות בשלל גון
 ועל ספול של יום — גופות...

חיי אדם — קרסי גל —
 קוצפים ברוח יום, עם רוח ליל דוגעים,
 קרעמות פפץ וזקנים אל מול חופים,
 וקצרות פלמל — פלים.

שורות בקסיר

מבפנים

נובמבר 1954

כרך ר"ח, חוברת א'

ה' השנה תשס"ד

4

א

הסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל

הקיבוץ המאוחד

מחיר